

SEGURETAT I CONVIVÈNCIA A LA METRÒPOLIS DEL SEGLE XXI

RAMON TORRA I XICOY

Gerent de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB)

Garantir la seguretat sempre ha estat un propòsit present en les organitzacions socials al llarg de la història de la humanitat. De fet, en aquest principi del segle XXI, la seguretat continua formant part de les principals preocupacions de la ciutadania, per l'efecte que té en la qualitat de vida i en la convivència diària.

Diferents organitzacions internacionals, centres de recerca i *think tanks* coincideixen a dir que actualment hi ha dos fenòmens que condicionen la sensació d'inseguretat present a la ciutadania. D'una banda, les diferents crisis que hem patit de manera encadenada, com la crisi financera de 2008-2014, la crisi climàtica i la crisi sanitària provocada per la pandèmia de la COVID-19. De l'altra, la revifada de conflictes armats i guerres regionals, com ara l'atac de Rússia a Ucraïna o el conflicte armat entre Hamàs i Israel, i el risc d'una escalada global que comporten ambdós conflictes.

Avancem cap a un món cada cop més urbanitzat. L'any 2008 va ser un punt d'inflexió en la història de la humanitat: per primera vegada, més de la meitat de la població mundial es concentrava a les ciutats. El 2016 s'estimava que el 54% de la població mundial ja vivia en ciutats, i aquest percentatge pot arribar fins al 66% el 2050, segons la previsió de Nacions Unides.

A escala mundial, el fenomen metropolità anirà guanyant progressivament més i més pes. ONU-Hàbitat calculava el 2020 que 2.600 milions de persones vivien en 1.934 metròpolis, i la projecció per a 2035 és que aquestes xifres s'incrementin fins a 3.470 milions de persones i 2.363 metròpolis. És a les metròpolis, cadascuna amb la seva realitat,

on les polítiques de seguretat i convivència requereixen solucions àmplies inclusives i innovadores.

El repte de la seguretat i la convivència

Per poder donar resposta a la ciutadania respecte a la seva sensació d'inseguretat i a les diverses problemàtiques de convivència, cal innovar en polítiques públiques de seguretat personal i prevenció i, especialment, incrementar les accions de cohesió social. També cal apostar per incentivar i potenciar el paper de la ciutadania, en el sentit que sigui un actor actiu, i no passiu com fins ara.

Davant la constatació que el fenomen de la inseguretat depassava els límits municipals, l'any 1990 l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) i l'Institut Metròpoli van començar a elaborar anualment l'Enquesta de victimització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (EVAMB).¹ Avui en dia, l'EVAMB constitueix una base de dades d'informació i anàlisi sobre el nivell de seguretat dels barris i les ciutats dels 36 municipis metropolitans i també sobre les experiències de victimització viscudes. Es tracta d'una font d'informació molt útil per a la presa de decisions de seguretat i convivència a escala local.

Hi ha molts factors diferents que configuren la percepció d'inseguretat, els quals són complexos i en molts casos estan interrelacionats: factors socials i individuals, que influeixen en la predisposició a sentir-se més o menys segurs davant de situacions concretes de la vida, o també factors com el disseny

1. Podeu trobar tota la informació relativa a l'Enquesta a l'enllaç següent: <https://www.amb.cat/ca/web/amb/govern-metropolita/planificacio-estrategica/dades-estadistiques/evamb>

dels espais on vivim i per on ens movem. En aquests espais —el transport públic, l'espai públic, les zones d'oci nocturn, etc.— és on es percep el risc quotidià i és on es pot patir un incident negatiu.

També cal incloure-hi el que podríem anomenar factors estructurals, com la manera d'informar que tenen els mitjans de comunicació, la creació de valors com l'empatia, l'autoestima, el respecte cap als altres, l'estigmatització i els prejudicis, que s'adquireixen tant a l'escola com a la família i a la comunitat, i molt especialment la configuració i el planejament de la ciutat, els nivells de renda o l'accés a l'habitatge, que, molt sovint, acaben conformant barris i àrees urbanes desestructurats.

Per tant, cal actuar en diferents fronts i oferir respostes que no passen només per l'increment de dotacions policials, sinó que requereixen la cooperació dels diferents actors implicats en les polítiques de convivència i prevenció, sense descuidar la creació i la dinamització del teixit associatiu, l'existència del qual afavoreix la cohesió social i, per tant, la millora de la convivència.

Així doncs, en el disseny de les polítiques públiques de seguretat cal incorporar, com a mínim, les tres dimensions següents: la cooperació multinivell i multifactorial, en funció del marc competencial; els serveis tangibles, com ara mesures i instruments concrets, a curt i a mitjà termini i en constant evolució, i la inversió social i comunitària, per millorar la convivència i la cohesió social.

El repte d'innovar en la provisió de serveis vinculats a la seguretat i la convivència

La metròpolis de Barcelona és una realitat territorial, social, demogràfica, econòmica i cultural que articula un espai de relacions funcionals i d'ús comú dels serveis. Hi trobem tant espais urbans com grans espais naturals i fluvials en els quals es desplaça un elevat nombre de persones, residents i no residents,

ja que és un pol d'atracció laboral, turística, esportiva i d'oci nocturn i cultural. En aquest espai metropolità es genera molta informació i cal reforçar-hi la col·laboració i la cooperació interadministratives.

La societat actual és cada cop més digital, un procés empès per l'aparició dels telèfons intel·ligents i les noves tecnologies, que afegeix, al component analògic actual, una capa, una interfície que ens permet interaccionar amb el món i amb el que ens envolta. Per fer front a aquests reptes de la nova societat digital, les administracions públiques han de canviar la manera de dissenyar i oferir serveis públics, han d'innovar per poder donar resposta a les necessitats creixents i canviants de la societat en un context complex, i ho han de fer amb col·laboració publicoprivada. Les ciutats intel·ligents i la innovació tecnològica aplicada en àmbits com la cohesió social i la convivència han d'incorporar les noves oportunitats que ofereix el desplegament de les TIC i de les tecnologies digitals avançades (Intel·ligència Artificial, Internet de les coses, cadenes de blocs o *blockchains*, drons, 5G, etc.).

Per donar resposta a la necessitat d'impulsar noves polítiques i serveis públics a favor de la seguretat i la convivència, l'AMB ha incorporat en el Pla d'actuació metropolità 2024-2027 la proposta de crear, juntament amb els 36 ajuntaments, un sistema metropolità integral de seguretat que permeti incidir en la percepció d'inseguretat relacionada amb la convivència, la cohesió social, el civisme, la prevenció, les emergències i la comunicació. Un dels principals projectes d'aquesta estratègia serà el desplegament, en règim de col·laboració publicoprivada, d'un sistema tecnològic social de prevenció i seguretat personal d'abast metropolità.

L'establiment d'aquest nou sistema tecnològic a l'AMB persegueix la creació d'un canal de comunicació bidireccional, de cooperació i alertes, que millori la percepció de seguretat, benestar i la qualitat de vida de la població

a partir de les diferents funcionalitats que els usuaris registrats podran utilitzar.

L'existència d'una comunicació bidireccional entre els actors públics i la ciutadania és de gran transcendència. Avui en dia, la difusió d'informació de qualsevol índole està marcada per la immediatesa, la viralitat, la dificultat per contrastar rumors i notícies falses i la multiplicitat de veus. Cal, doncs, una comunicació transparent, àgil i directa per part de l'Administració que proporciona la informació per tal de fer desaparèixer la incertesa i fer palès que les institucions treballen per a la ciutadania. Una bona comunicació incrementa els nivells de seguretat i de confiança i també millora la corresponsabilitat ciutadana i comunitària. A més, aquest sistema tecnològic permetrà implementar funcionalitats d'alertes que puguin ser ateses ràpidament, cosa que sens dubte millorarà la sensació de seguretat.

Els nous reptes de l'Administració pública davant la societat digital

En la societat digital actual les dades esdevenen un element clau per al disseny i l'avaluació de solucions i respostes que demana la ciutadania. Les polítiques públiques són una eina fonamental dels governs per intervenir en les societats i són cabdals en la gestió dels estats del benestar actuals, especialment per generar coneixement útil per a la presa de decisions. A més del govern de les dades, les administracions públiques han de gestionar dos elements clau més: l'ús de models predictius mitjançant algoritmes i la interoperabilitat.

Actualment, per garantir els drets dels ciutadans en l'era digital van apareixent diverses iniciatives legislatives d'alguns governs estatals, regionals i europeus que promouen un nou marc regulador democràtic per a l'ús de la Intel·ligència Artificial, l'automatització de serveis i els biaixos dels algoritmes, l'Administració multicanal per accedir als serveis públics, la interoperabilitat, la inclusió digital, etc.

A Catalunya, el Govern va publicar el 2020 la Carta catalana per als drets i les responsabilitats digitals. El 2021 el Govern espanyol va aprovar la Carta de drets digitals. Ambdós instruments tenen l'objectiu de protegir els drets dels ciutadans en la nova era d'Internet i la Intel·ligència Artificial.

Els governs locals amb responsabilitats sobre grans ciutats i àrees urbanes volem fer front als grans reptes de la concentració urbana i a les problemàtiques que posen en risc la seguretat personal i la convivència. La millor resposta són les oportunitats que ofereix la tecnologia; ara bé, sabem que aquestes oportunitats no es podran materialitzar si les diferents administracions no operen de manera col·laborativa i si no s'aprofita el potencial de la cooperació públicoprivada i la rapidesa de resposta que el mercat pot oferir.

